

Дедок — эпізод 2 из 2

Дзядок зараз прыставіўся, даў яму каня, вабраў ў ахвіцэрскае адзене, даў меч, даў сярэбранае яблыко і сказаў: «Ты на вайне гэтым мечом паб'еш усё непрыяцельскае войско; круль цябе будзе прасіць да свайго палацу, але ты не йдзі; а гэтое яблыко, як вернешся да палацу, то будзеш качаць, і будзе ў цябе прасіць кraleўна гэтаго яблычка, то ты тагды аддай ёй, калі яна пазволіць пераначаваць цябе ў кraleўны пакоі ў парозе». Кraleвіч

так і зрабіў: паехаў на вайну, пабіў ўсё войско; кароль прасіў, каб ён заехаў да палацу, але ён не згадзіўся.

После, прыехаўшы дадому, пераадзеўся ў свой свіны кажушок, прышоў да кухні; там, памыўшы начынё¹⁷, зачаў качаць срэбнае яблычко — аж ухадзіць кraleўна і як убачыла тое яблычко, так і зачала прасіць у яго, каб ён прадаў. «Я нічога болей не хачу, толькі — каб кraleўна пазволіла ў сваём пакоі ў парозе пераначаваць». — «Добра!» — сказала кraleўна і ўзяла яблычко. Як прышла ноч, кraleвіч пашоў да кraleўны пакою, пераначаваў ў парозе і вернуўся да кухні.

Церэз гадоў два ізноў зрабілася вайна; кароль таксама пазбіраў войска і паехаў. Кухцік выпрасіўся ў кухара на вайну, вшаоў за браму, крыкнуў на дзедка, і ён зараз прыставіўся; даў кraleвічу каня, вабраў ў ахвіцэрскае адзене, даў залатое яблыко і казаў аддаць яго кraleўне, тагды, калі яна пазволіць пераначаваць каля свайго ложка¹⁸. Кraleвіч таксама пабіў непрыяцельскае войско; круль прасіў яго да палацу, але ён не згадзіўся і вернуўся дадому. Памыўшы начынё, зачаў качаць і забаўляцца з сваім яблыкам — аж ізноў вайшла кraleўна і зачала прасіць, каб ён прадаў яблычко. Ён адказаў, што жаднай¹⁹ платы не хоча, толькі хоча — каб пазволіла яму пераначаваць пры сваём ложку. Кraleўна пазволіла і ўзяла яблычко. Кraleвіч сабраўся, пашоў ў кraleўны пакой, пераначаваў каля кraleўны ложка і назаўтра пашоў да кухні і прыняўся да сваёй работы.

Церэз тры года ізноў зрабілася вайна. Круль пазбіраў сваё войска і сам паехаў на вайну. Кraleвіч, выпрасіўшыся ў кухара, пашоў паглядзець нібыто²⁰ вайны. Вышаўшы за браму, паклікаў масенжнаго дзедка; ён зараз прыставіўся, даў яму яшчэ лепшаго каня і яблычко такое, як сонцо, і сказаў: «Ты ізноў паб'еш усё непрыяцельскае войско, цябе ранняць ў руку, круль будзе прасіць да сабе, але ты не едзь; а гэтое яблыко аддасі кraleўне тагды, калі яна пазволіць пераначаваць цябе на сваём ложку». Кraleвіч, сеўшы на каня,

паляцеў на вайну; прыляцеўшы туды, зараз зачаў рубаць непрыяцельскае войска, перарубаў ўсех, але адзін шаблею ударыў кравевіча по руцэ і раніў яго. Кароль, убачыўшы, што яго ранілі, падскочыў зараз, зняў с шыі сваю хустку²¹, абверцеў рану і, аддаўшы свой пярсцёнак на памятку, прасіў, каб ён заехаў да яго палацу адпачыць; але кравевіч не захацеў, ўдарыў каня і схаваўся за гору. Круль вельмі быў рад, што тры вайны кончыў шчасліва і забраў многа другіх краёў.

Кравевіч пусціў каня, пераадзеўся ў свой свіны кажушок і прышоў да кухні. Там разпытываліся ў яго, што бачыў? І ён расказаў аб усём, як некі пан пабіў непрыяцельскае войска, як круль аддаў сваю хустку і свой пярсцёнак на памятку і як прасіў да сабе, але той пан не захацеў. Памыўшы сваім звычайам начынё і гаршкі, стаў сабе забаўляцца з яблыкам, каторае асвеціло цэлую кухню. Як ён забаўляўся з яблыкам, вайшла кравеўна да кухні і, ўбачыўшы такое яблычко, зачала вельмі прасіць, каб ён яго прадаў, і яна яму дасць толькі грошай, колькі ён хоча. Кравевіч ў свіным кажушку сказаў, што ён грошай не хоча, толькі хоча — каб кравеўна пазволіла

пераначаваць на сваём ложку. Кравеўна згадзілася і казала паслаць кухціку сваю пасцель. Як надыйшла ноч, кухцік пашоў да кравеўны пакою, разабраўся і лёг на яе пасцелі.

Назаўтра кола гадзіны²² дванаццатой ў поўдзень прачхнуўся²³, кравевіч і казаў прасіць да сабе круля. Круль, здівіўшыся, вабраўся ў мундзір, сеў ў карэту і прыехаў. Прыехаўшы пад палац, зараз убачыў стражу незнаёмую, але яна яго ўсюды прапускала, і кароль дашоў да кравевіча пакою. Як толькі адамкнуў дзверы, кравевіч падбег спатыкаць²⁴, прывітаўся с каралем і прасіў сядзець. Кароль зараз пазнаў таго, каторы быў тры разы на вайне і ўсе тры разы пабіў непрыяцельскае войска; такжэ пазнаў на кравевіча руцэ сваю хустку і на пальцы пярсцёнак. Круль зачаў абнімаць кравевіча, што яму памог на вайне, і павёў да сваёй дачкі. А кравеўна даўно яго палюбіла, бо быў вельмі харошы, і зараз з ім заручылася²⁵. На заручынах кравевіч расказаў, як яго выгналі з дому, як масенжны дзядок ім апекаваўся²⁶, як ён прышоў за моро, як даў яму той дзядок яблыка.

Па заручынах у тры нядзелі было вяселле²⁷ вельмі гучное²⁸, а па вяселлі паехалі да родзіцаў кравевіча. Бацькі²⁹ іх не пазналі, бо мелі свайго сына за прапаўшага: вельмі былі рады, што сын знашоўся, а асабліва маці, каторая зачала разпытывацца: якім спосабам ён зайшоў так далёка? Кравевіч зараз аб масенжном дзедку, як ён яго завёў аж за моро, як ён служыў за кухціка, як быў на вайне; расказаў аб яблыках, а пасле — як адкрыўся крулю і як заручыўся і ажаніўся с кравеўнаю. Жылі яны шчаслівы доўга; а пасле бацькі

кравеўны і кравевіча паўміралі і пазапісывалі сваі кравеўства ім. А масенжны дзядок быў ў іх аж да смерці і многа ім памагаў ў усём, а асабліва ў вайне. Часта яны рабілі балы, на каторых і я быў, мёд-віно піў; па барадзе цякло, а ў роце не было.